

*Кудря Анастасія Андріївна,
студентка, спеціальність «Професійна освіта»,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України (м. Київ, Україна)
Науковий керівник: Зайцева Наталія Петрівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України (м. Київ, Україна)*

МІЖНАРОДНА ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА: ВЗАЄМОДІЯ МІЖ ПОЛІТИКОЮ ТА ДОПОМОГОЮ В УМОВАХ КОНФЛІКТУ

Міжнародна гуманітарна допомога є важливим інструментом для підтримки постраждалих в умовах збройних конфліктів, природних катастроф чи інших кризових ситуацій. Її основна мета – це зменшення страждань населення, яке потрапило в надзвичайні обставини, через забезпечення необхідних ресурсів, таких як продукти харчування, вода, медичні послуги, житло та інші базові потреби. Однак надання гуманітарної допомоги в умовах конфлікту часто супроводжується складними викликами, що виникають через взаємодію гуманітарних місій з політичними, економічними та військовими інтересами, що можуть суттєво впливати на ефективність цієї допомоги.

Перш за все, гуманітарна допомога в умовах конфлікту потребує дотримання ключових принципів міжнародного гуманітарного права, таких як нейтральність, незалежність та непристосованість до політичних інтересів. Однак в реальності, ці принципи часто стають під загрозою, оскільки надання допомоги може бути використано для досягнення політичних або військових цілей. Наприклад, держави, які надають гуманітарну допомогу, можуть прагнути зміцнити свої політичні позиції в певному регіоні, маніпулюючи умовами доступу до допомоги або вибірково надаючи допомогу в стратегічно важливих районах.

Блокування гуманітарних місій з боку Збройних сил, урядів або бойовиків, що контролюють території, є ще однією політичною проблемою, що ускладнює надання допомоги. Часто ці сили можуть використовувати гуманітарну допомогу як засіб політичного тиску або навіть використовувати її для досягнення військових цілей, наприклад, в обмін на припинення вогню або в якості частини переговорного процесу. Це може призводити до того, що допомога не доходить до нужденних або навіть потрапляє в руки тих, хто зловживає нею.

Відмінності в підходах до гуманітарної допомоги, зокрема між урядовими та неурядовими організаціями, також можуть спричиняти складнощі. Держави, які фінансують гуманітарні ініціативи, часто мають свої політичні та економічні інтереси, які можуть суперечити цілям незалежних гуманітарних організацій. Наприклад, в умовах конфлікту надавачі допомоги можуть бути змушені обирати між дотриманням політичних вимог або забезпеченням доступу до найбільш уразливих груп населення. З одного боку, держави можуть висувати вимоги щодо контролю за гуманітарними місіями або вимагати, щоб допомога була надана тільки в тих районах, які підконтрольні їхнім союзникам або урядам. З іншого боку, неурядові організації часто мають свої власні принципи незалежності та прагнуть до того, щоб допомога була доступною для всіх нужденних, без врахування політичних аспектів.

Складність цього питання також проявляється у тому, що політика гуманітарної допомоги може бути дуже різною в залежності від контексту і регіону. У деяких випадках держави можуть навіть використовувати гуманітарну допомогу як частину своєї стратегії «м'якої сили», намагаючись підвищити свій авторитет і вплив у регіоні. Це може впливати на ефективність гуманітарних місій, створюючи ситуацію, коли допомога надається лише частині населення або використовуються політичні механізми, які ставлять під сумнів гуманітарні цілі.

Важливим аспектом є співпраця між міжнародними організаціями, урядами та місцевими структурами. Вона може бути як продуктивною, так і викликати суперечності. Однак при належній координації між державними і недержавними акторами можна уникнути значної частини політичних перешкод. Міжнародні організації, такі як ООН та її гуманітарні агентства,

можуть допомогти у створенні механізмів, які забезпечать нейтральний доступ до допомоги, але для цього потрібно, щоб усі учасники конфлікту дотримувались міжнародного гуманітарного права і принципів.

Також, у сучасних умовах технологічні інновації, такі як використання безпілотників або цифрових платформ для відслідковування допомоги, можуть допомогти зменшити вплив політики на гуманітарні місії. Це дозволяє не тільки полегшити процес надання допомоги, але й знизити ризики для гуманітарних працівників, які часто потрапляють у зону бойових дій або піддаються атакам з боку сторін конфлікту.

Отже, незважаючи на всі ці труднощі, міжнародна гуманітарна допомога має залишатися ефективним механізмом, який здатний надавати реальну підтримку тим, хто цього потребує, навіть у найбільш складних умовах конфлікту. Це вимагає від усіх учасників - від урядів до гуманітарних організацій, безумовного дотримання принципів, що стоять за цією допомогою, а також здатності знаходити баланс між політичними інтересами та гуманітарними потребами. Тільки таким чином можна забезпечити ефективне надання допомоги в умовах, де політика та гуманітарні цілі часто вступають у конфлікт.

Література:

1. Davis, M. (2017). Humanitarian aid and political interests: The influence of state policies on humanitarian assistance. *Journal of International Relations and Development*, 20(4), 335-351. URL: <https://doi.org/10.1057/s41311-017-0045-7>

2. Slim, H. (2002). Not philanthropy but rights: The proper political role of humanitarianism. *International Affairs*, 78(3), 517-528. URL: <https://doi.org/10.1111/1468-2346.00291>

3. Fitzpatrick, J. (2014). International humanitarian law and the politics of humanitarian aid. *The Journal of Humanitarian Assistance*. URL: <https://sites.tufts.edu/jha/> (Accessed: April 2, 2025).

4. Gourevitch, P. (2019). The politics of humanitarian aid in conflict zones. *International Politics*, 56(2), 184-200. URL: <https://doi.org/10.1057/s41311-019-0182-0>

5. Harmer, A., & Macrae, J. (2004). Humanitarian action and the politics of peacebuilding. *International Peacekeeping*, 11(3), 363-380. URL: <https://doi.org/10.1080/1353331042000255775>

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук**

**ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ім. І.Ф. КУРАСА НАН УКРАЇНИ**

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

**ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ЯГЕЛЛОНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)

ФОНД ГЕРДИ ХЕНКЕЛЬ (Німеччина)

УНІВЕРСИТЕТ МАЙНЦА ІМЕНІ ЙОГАННА ГУТЕНБЕРГА (Німеччина)

КАГУЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ П. ХАШДЕУ (Молдова)

МУЗЕЙ КАРОЛЯ І В БРАЇЛІ (Румунія)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ:
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

10 квітня 2025 р.

м. Київ

Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи / за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 10 квітня 2025 р. Київ, 2024. 357 с.

Збірник наукових праць укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи», яка була організована кафедрою міжнародних відносин і суспільних наук гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України 10 квітня 2025 р. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції і охоплює широке коло питань щодо витоків, традицій, розвитку та перспектив української дипломатії; аналізу стану дипломатії в умовах сучасних глобальних викликів та стратегічних пріоритетів світової, європейської та вітчизняної дипломатії в умовах російсько-української війни.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, а також усіх хто цікавиться питаннями сучасних міжнародних відносин та розвитку української дипломатії.

Рекомендовано вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 10 від 16.05.2025 р.).

Редакційна колегія:

Ткачук В.А., д-р екон. наук, проф. (голова);
Ніколаєнко С.М., д-р пед. наук, проф. (співголова);
Тонха О.Л., д-р сільгосп. наук, проф. (голова);
Любовець О.М., д-р істор. наук, проф.
Харченко С.В., д-р філол. наук, проф.
Хвіст В.О., канд. іст. наук, доцент

Відповідальна за випуск докт. іст. наук, проф. Любовець О.М.

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.

Передруковувати опубліковані в збірнику наукових праць матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.